

7. Фукуяма Ф. Доверие: социальные добродетели и путь к процветанию [Текст] Пер. с англ. / Ф. Фукуяма. — М.: ООО «Издательство АСТ»: ЗАО НПП «Ермак», 2004. — 730 с.
8. Шаститко, А.Е. Новая институциональная экономическая теория [Текст] / А.Е. Шаститко. — 3-е изд., перераб. и доп. — М.: Экономический факультет. — МГУ. — ТЕИС, 2002. — 591 с.
9. Экономика переходного периода. [Текст] Сборник избранных работ. 2003–2009. — М.: Издательство «Дело» АНХ, 2010. — 816 с.
10. Ядгаров, Я.С. История экономических учений [Текст] / Я.С. Ядгаров. — 4-е изд., перераб. и доп. — М.: ИНФРА-М, 2009. — 480 с.
11. VAT Rates Applied in the Member States of the European Union // Situation at 14th January 2013, 27 p.

УДК 346.5:338.5

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ АЛЬЯНСІВ В ГАЛУЗІ ЗВ'ЯЗКУ ТА ІНФОРМАТИЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Яцкевич І.В., к.е.н., доц. каф. економічної та фінансової політики Одеського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України

Постановка проблеми. У сучасних умовах соціально-економічного розвитку економіки одне з перших місць займає розвиток підприємницької діяльності. Від ефективності виробництва, можливостей національних підприємств виробляти конкурентну продукцію (роботу, послуги) вирішальною мірою залежить рівень розвитку української економіки.

Розглядаючи підприємництво, як особливий стиль господарської поведінки, в основі якого лежать пошук нових можливостей для розвитку підприємницької діяльності, орієнтація на інновації, вміння залучати і використовувати для власного розвитку ресурси з найрізноманітніших джерел, на нашу думку, саме розвитку підприємницької діяльності є основним фактором у досягненні мети економічного і соціального розвитку як на державному, так і на регіональному рівні. Незважаючи на це, неможливість отримати об'єктивні дані для оцінки соціально-економічної ефективності підприємницької діяльності, перешкоджає процесу планування їхнього подальшого розвитку та постановки завдань для досягнення стратегічних цілей.

Планування зростання ефективності діяльності суб'єктів господарювання, переорієнтації їх на інноваційний шлях розвитку, активізації інвестиційної діяльності, підвищення якості робочих місць не має сенсу в ситуації, коли необхідна для забезпечення мінімальної стійкості економічна ефективність підприємств ще не досягнута, зберігається високий рівень морального і фізичного зносу основних фондів вітчизняної промисловості та структурний дисбаланс української економіки. В результаті, безумовність соціальної значущості низки заходів, що здійснюються державою, може бути поставлена під сумнів після проведення оцінки економічної ефективності в тісному взаємозв'язку з можливими соціальними наслідками.

На сьогоднішній день оцінка ефективності підприємницької діяльності у галузі зв'язку та інформатизації зводиться до розрахунку тільки фінансових показників. При цьому фінансові результати можуть бути отримані тільки в результаті оптимізації внутрішніх процесів, задоволення потреб суспільства, ефективного використання на підприємствах існуючого людського, інформаційного та організаційного капіталу. Також, не враховується особливості функціонування даних суб'єктів – форма взаємовідносин, організаційно-економічні форми, галузеву специфіку, соціальну значущість тощо. У зв'язку з цим, актуальним є питання розробки системи оцінки соціально-економічної ефективності альянсів у галузі зв'язку та інформатизації, що охоплює всі основні аспекти розвитку альянсів у галузі зв'язку та інформатизації України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями соціально-економічної ефективності досліджували такі вчені як В. Базілевич, Д. Бугров, О. Дем'янова, Е. Лобкович, М. Муталімов, М. Плотницький, Й. Ситник, С. Сухарев, Хесус Уерта де Сото та ін. [1...10].

Виділення невирішеної проблеми. Однак, питання щодо оцінки соціально-економічної ефективності альянсів у галузі зв'язку та інформатизації – відсутні, що дає змогу проводити подальші дослідження.

Мета наукової статті. Метою статті є розробка рекомендацій з підходу до оцінки соціально-економічної ефективності альянсу у галузі зв'язку та інформатизації.

Результати дослідження. Сучасне економічне становище в державі характеризується глибокою економічною кризою, зменшенням обсягів виробництва, натуралізацією господарства та обсягом, структурною деформацією економіки та як наслідок спостерігається посилення інфляційних процесів, які сприяють різькому зниженню життєвого рівня населення та поглинання його майнової диференціації за рахунок перерозподілу доходів тіньовим ринком.

У вирішенні ряду важливих соціально-економічних задач значну роль грає галузь зв'язку та інформатизації, яка забезпечує передачу різного роду інформації.

Під впливом змін в масштабах та структурного відтворення, науково-технічної революції та соціальних процесів, різко зростає значимість інформації, яка в нинішній час представляє собою найважливіший національний ресурс та справедливо може розглядатися як один з головних частин національного багатства держави. Характерною особливістю інформації як ресурсу є то, що вона є не тільки не виснажується, а навпаки – збільшується, якісно покращується і сприяє найбільш раціональному використанню інших ресурсів, їхньому збереженню, а в інших випадках – збільшенню та створенню нових.

Тому розвиток та формування альянсів у галузі зв'язку та інформатизації повинно досліджуватися як одним із важливим, пріоритетним напрямом розвитку галузі та як фактор підвищення ефективності суспільного виробництва та вирішення соціальних задач.

Результати взаємодії учасників-партнерів альянсових відносин у галузі зв'язку та інформатизації (далі – УПАЗ) відображаються за межами галузі, у споживачів послуг зв'язку, що обумовлює необхідність використання соціально-економічної задачі при оцінці ефективності діяльності альянсу.

При формуванні підходу до оцінки соціально-економічної ефективності альянсу у галузі зв'язку та інформатизації (далі - Асе) УПАЗ повинні забезпечити можливість передачі і розподіл всіляких інформаційних повідомлень, що сприяє нормальному функціонуванню суб'єктів господарювання та здійснення системи управління, підвищенню добробуту населення шляхом задоволення особистих потреб в інформаційному обслуговуванні всіх верств населення. При цьому УПАЗ повинні надавати якісні послуги зв'язку та інформатизації з використання сучасного технологічного забезпечення та створювати нові послуги.

При визначенні Асе потрібно враховувати, що діяльність учасників-партнерів не тільки забезпечують узгодженість і взаємодію різних галузей, підприємств суспільного виробництва, але і безпосередньо беруть участь у матеріальному виробництві. Це участь проявляється двоюко. З одного боку, засоби зв'язку забезпечують передачу різноманітної виробничої інформації і управління виробництвом, своєчасне прийняття рішень, тобто взаємодія окремих ланок виробничого процесу. З іншого боку, зв'язок здійснює дистанційне керування виробничими процесами, їх автоматизацію, упорядкування та оптимізацію. Засоби, зв'язку не просто обслуговують виробництво, а безпосередньо: проникають в нього, будучи невід'ємним елементом технологічних процесів. Єдине механізоване і автоматично кероване високоефективне виробництво на базі маніпуляторів, роботів, мікрокомп'ютерів неможливо без застосування досконалих технічних засобів зв'язку.

Також можна зазначити, що УПАЗ задовольняють потреби підприємств які здійснюють діяльність у невиробничій сфері, що забезпечують обслуговування галузі матеріального виробництва та населення, тобто сфери послуг.

Галузі невиробничої сфери розрізняються за своїм функціональному призначенню: за характером мети, об'єкту і змістом праці, формам його організації та управління, соціальному і кваліфікаційному складу працівників, рівнем розвитку; матеріально-технічної бази, характером взаємозв'язків з іншими галузями економіки. До галузей невиробничої сфери, які обслуговують матеріальне виробництво і забезпечують прискорення виробничих процесів і економічного обороту, належать державне управління, наука й наукове обслуговування, кредитування та державне страхування.

До сфери послуг в частині галузей невиробничої сфери, які обслуговують населення, відносяться житлово-комунальне господарство, побутове обслуговування населення, народна освіта, охорона здоров'я, фізкультура і соціальне забезпечення; культура і мистецтво. Ці галузі забезпечують задоволення соціально-культурних, духовних, інтелектуальних запитів людини, підтримання його нормальної життєдіяльності і працездатності, вдосконалення та відтворення кваліфікованої робочої сили, скорочення витрат праці на ведення домашнього господарства і обслуговування членів сім'ї, зменшення втрати тощо.

Одним із важливих факторів ефективного функціонування та розвиток альянсів у галузі зв'язку та інформатизації є споживання послуг зв'язку. Це обумовлено тим, що в сучасних умовах посилюється взаємозв'язок між творчим характером праці та дозвіллями, робочим та неробочим часом, умовами праці, тобто на всі фактори життя споживачів послуг зв'язку ті інформатизації.

Діяльність УПАЗ має більш соціальне значення, так як задовольняючи зростаючі потреби населення та суспільство у передачі та отриманні інформації, підвищення культурного та освітнього рівнів тощо.

Попит населення за кількістю послуг мобільного (телефонного) зв'язку практично повністю задоволений, що стосується Інтернет, то питання її розвитку стоять найбільш гостро. Попит населення на її послуги в великій мірі обумовлений територіальною роз'єднаністю людей, яка посилюється випадковим місцем розташування одержуваного житла, місця роботи, напруженістю транспортних зв'язків. Телефон допомагає подолати територіальну роз'єднаність, створює умови для міжнародних і дружніх контактів.

Як показало спеціально проведене соціологічне обстеження, саме мобільний (телефонний) зв'язок є самим зручним способом спілкування і найбільш переважним видом зв'язку для населення, оскільки вона забезпечує безпосередній контакт абонентів. Користування телефоном економить час, що витрачається на поїздки в міському транспорті, квартирний телефон дозволяє оперативно вирішувати всякого роду особисті питання, наведення довідок, відсутність телефону викликає втрати не тільки особистого, але і службового часу.

Користування послугами зв'язку створює відчуття психологічного єдності, забезпечує доступ до екстрених служб – медичної, пожежної, міліції, а також до замовних та довідкових служб. Це підвищує відчуття стабільності і безпеки життя, створює психологічний комфорт. Причому це важливо не тільки для престарілих, хворих, дітей, але і для працюючих людей, оскільки такі контакти забезпечують нормальну працездатність і взагалі нормальну життєдіяльність.

Висновки та пропозиції. Роль АЗ як фактора підвищення ефективності розвитку суб'єктів господарювання у галузі зв'язку та інформатизації, вирішення соціальних задач та створюваного особливого ним ефекту, дає змогу оцінити його соціально-економічну ефективність за формулою:

$$Ace = \frac{\Sigma B \cdot \Sigma CBA \cdot \Sigma \Delta \Pi}{\Sigma P} \cdot CB, \quad (1)$$

де В – середня сума продуктивності праці учасників-партнерів альянсових відносин у галузі зв'язку та інформатизації;

СВА – середня сума соціальної відповідальності учасників-партнерів альянсових відносин у галузі зв'язку та інформатизації;

ΔΠ – середня сума темпів зміни прибутків від надання і-го виду послуг зв'язку та інформатизації учасниками-партнерами альянсових відносин;

Р – середня сума витрат від надання і-го виду послуг зв'язку та інформатизації учасниками-партнерами альянсових відносин;

СВ – рівень соціального розвитку, який визначається за формулою:

$$CB = [1 - (B + I) / 100] * (1 - y / 100), \quad (2)$$

де В – відсоток безробіття, %;

I – відсоток інфляції, %;

y – відсоток зайнятих, %.

Рекомендований показник дає змогу визначити як фактично досягнуто так і потенційну ефективність АЗ й функціонування соціально-трудової сфери при розробці прогнозу та стратегії подальшого їхнього розвитку.

Можна зазначити, що при оцінці соціально-економічної ефективності АЗ можна враховувати не тільки кількісний вимір (збільшення обсягу надання послуг, доходів тощо), але і якісні, що відображають ступень використання таких якісних показників як наукоємність послуг, розширення ринкового простору, покращення умов праці, охорони навколишнього середовища тощо.

РЕЗЮМЕ

В статті пропонується рекомендації щодо оцінки соціально-економічної ефективності альянсу у галузі зв'язку та інформатизації.

Ключові слова: альянсові відносини, альянс у галузі зв'язку та інформатизації, оцінка, соціально-економічна ефективність.

РЕЗЮМЕ

В статье предлагаются рекомендации к оценке социально-экономической эффективности альянса в отрасли связи и информатизации.

Ключевые слова: альянсовые отношения, альянс в отрасли связи и информатизации, оценка, социально-экономическая эффективность.

SUMMARY

The article offers tips for assessing the socio-economic benefits of the alliance in communications and information.

Keywords: alliance relationship, an alliance of communication and information, assessment, socio-economic efficiency.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Хесус Уэрта де Сото Социально-экономическая теория динамической эффективности / Хесус Уэрта де Сото ; пер. с англ. В. Кошкина под ред. А. Куряева. – Челябинск: Социум, 2011. – 409 с.
2. Сухарев О.С. Теория эффективности экономики / О.С. Сухарев. – М.: Финансы и статистика, 2009. – 368 с.
3. Базилевич В.Д. Економічна теорія: політекономія / Базилевич В.Д. - М.: Рыбари, 2009. – 870 с.
4. Мочерний С. В. Економічна теорія: навч. посіб. / С. В. Мочерний. – [4-ге вид., стереотип.]. – К.: ВЦ «Академія», 2009. – 640 с.
5. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т. 1. / Редкол.: ...С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Видавничий центр «Академія», 2000. – 864 с.
6. Бугров Д. Метрика ефективності. [Електронний ресурс] / Бугров Д. – Вестник McKinsey. – № 1 (3). – 2003. – Режим доступа: http://www.cfin.ru/management/controllers/mgt_productivity.shtml
7. Демьянова О. В. Эволюция подходов к оценке эффективности региональных экономических систем / Демьянова О. В. // Проблемы современной экономики. – №2 (34). – 2010. – Режим доступа: <http://www.m-economy.ru/art.php?nArtId=3141>.
8. Курс экономической теории: учебник [для высших учебных заведений] / Плотницкий М.И., Лобкович Э.И., Муталимов М.Г. и др. – Мн.: Мисанта, 2003. – 496 с.
9. Основи економічної теорії: політекономічний аспект: підручник / под ред. Г.Н. Климко. – [5-ге вид., випр.]. – Київ: Знання-Прес, 2004. – 615 с.
10. Ситник Й.С. Методологічний підхід до оцінювання ефективності систем управління підприємствами в умовах конкурентного середовища / Ситник Й.С. // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – №6 (108). – С. 53 – 60.